

**СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА
СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ
ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ЗВЕЗДАРА
2011-2015.**

**Савет за интегралну социјалну заштиту
Градске општине Звездара**

април 2011.

С а д р ж а ј:

Садржај.....	1
УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ГО ЗВЕЗДАРА.....	2
РЕЗИМЕ.....	3
ПРОЦЕС ИЗРАДЕ ДОКУМЕНТА - СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ЗВЕЗДАРА 2011-2015.	10
Тим за израду Стратегије развоја социјалне заштите ГО Звездара 2011-2015.....	11
Основни подаци о Градској општини Звездара.....	11
1. Визија социјалне заштите у ГО Звездара.....	13
2. Мисија социјалне заштите у ГО Звездара.....	14
3. Примењени принципи и вредности.....	14
4. Анализа контекста и стратешки правци развоја.....	15
4.1. Ситуациона анализа у сектору социјалне заштите.....	16
4.2. Анализа заинтересованих страна.....	19
4.3. Стратешки правци развоја.....	25
5. Стратешки циљеви.....	25
6. Стратешки приоритети.....	26
6.1. Деца и млади.....	27
6.2. Старија лица.....	29
6.3. Особе са инвалидитетом (ОСИ).....	30
6.4. Незапослени	32
6.5. Једнородитељске и породице са функционалним проблемима.....	33
6.6. Жртве насиља.....	33
6.7. Интерно расељена и избегла лица.....	34
6.8. Роми.....	37
6.9. Породице палијативних и психијатријских пацијената и друге маргинализоване групе.....	39
6.10. Јачање капацитета пружалаца социјалних услуга који су у надлежности локалне самоуправе.....	40
7. Структура и аранжмани за примену Стратегије.....	40
8. Праћење и оцена успешности.....	41
8.1. Тим за мониторинг.....	42
8.2. Тим за евалуацију.....	42
9. Ресурси.....	42
10. Медија план - план комуникације.....	43
ПРИЛОЗИ.....	43

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ЗВЕЗДАРА

Поштовани суграђанке и суграђани,

Живимо у време у којем социјалне потребе грађана и могућности друштвеног система нису пропорционалне. Буџетска средства Општине Звездара предвиђена за помоћ и подршку социјалним потребама појединца, породица и рад организација које се баве унапређењем свакодневног живота посебно осетљивих и рањивих групација становништва, су због тога усмеравана искључиво по принципу приоритета.

Усвајањем и применом Стратегије, Општина Звездара иде у сусрет потребама грађана на начин који је препознат као могући на локалном нивоу. Општина је најбољи дијагностичар социјалних потреба својих грађана и до сада смо настојали да све предузете активности, буду само мали кораци ка утврђивању модела социјалне заштите на општинском нивоу. Овај документ дефинише и операционализује будуће кораке који ће поменути модел учинити ефикаснијим и доступнијим за најосетљивије категорије грађана. Посебно смо у изради плана развоја социјалне заштите имали у виду контекст рестриктивног буџета и планиране активности спадају у домен „теорије могућег“, будући да не излазе из оквира већ планираних средстава.

Због својих универзалних вредности и јавног значаја за грађане/ке и локалну заједницу, реализација овог документа - Стратегије развоја социјалне заштите Општине Звездара 2011-2015. године, требало би да буде аутономна и независна од политичких промена и изборних резултата, а активни партнери - представници свих политичких опција, будући да је концепт и циљ ове Стратегије искључиво и само - социјални.

Примена овог документа, Општини чини доступним домаће и фондове Европске уније за аплицирање за значајна финансијска средства. Звездара и њени грађани добијају могућност да, применом савремених модела и стандарда социјалне заштите на локалном нивоу као и увођењем нових социјалних услуга, унапреде социјалну сигурност, посебно осетљивих група грађана/ки, чиме ће се побољшати квалитет њиховог живота и остварити амбијент једнаких могућности за све, у складу са вредностима достојанственог и хуманог живота.

Област социјалне заштите мора да буде усмерена је ка побољшању социјалног статуса грађана на личном, породичном и ширем социјалном плану. Теорија и прописи морају да прате живот и дају нове могућности, а никако да буду препрека. Стратегија развоја социјалне заштите Звездаре је у директној корелацији са препознавањем стварних социјалних потреба грађана и унапређењем могућности и улоге општине у креирању оптималног одговора друштва на њих.

Стратегија је документ која нуди многа решења, али још више отвара могућности у партиципирању свих грађана и социјалних актера у мапирању социјалних проблема и дефинисању социјалних одговора.

Позивам вас да својим идејама, знањем и искуством дате активан допринос у стварању амбијента у коме на општини Звездара неће бити невидљивих грађана којима је помоћ потребна.

**Председник ГО Звездара
Милан Поповић**

РЕЗИМЕ

Полазну основу за израду Стратегије развоја социјалне заштите Градске општине Звездара за период 2011-2015. су: Стратегија развоја социјалне заштите Републике Србије, Нацрт Стратегије развоја Града Београда и Стратегија развоја Градске општине Звездара. Овај документ представља дефинисање, операционализацију и усмеравање конкретних активности на унапређењу постојећег система социјалне инфраструктуре на територији општине у складу са реформским захтевима, јачању постојећих капацитета и стварању нових у области социјалне заштите, децентрализације услуга на ниво локалне заједнице и развијању плурализма пружалаца услуга.

Визија социјалне заштите на подручју Градске општине Звездара представља постизање у пракси оптималног друштвеног одговора на нивоу локалне самоуправе на реалне социјалне проблеме грађана/ки Звездаре, са задатком да прати потребе својих становника/ца и она гласи:

На подручју Градске општине Звездара, заједничким активностима грађана/ки и представника релевантних институција, успостављена је развијена интегрална социјална заштита и унапређена социјална сигурност свих социјално угрожених категорија становништва, посебно осетљивих група грађана/ки, чиме ће се унапредити квалитет њиховог живота и остваривање амбијента једнаких могућности за све.

Мисија социјалне заштите на подручју Градске општине Звездара је поштовање основних принципа и сврхе рада у овој области друштвеног живота, потреба и циљева локалне заједнице, као и вредности и норми које треба да поседују и примењују појединци који су запослени или на било који други начин укључени у сектор социјалне заштите и она гласи:

Унапређење услова за достојанствен живот и активно укључивање грађана/ки (корисника/ца) посебно осетљивих - рањивих група који се налазе у стању социјалне потребе у локалној заједници и то у директној корелацији са унапређењем партнерства јавног, приватног и цивилног сектора кроз развијање и пружање услуга социјалне заштите.

Стратешким циљевима дефинисане су кључне промене или корекције постојећег система које је потребно реализовати да би се остварила мисија социјалне заштите на подручју Градске општине Звездара. Глобално посматрано, стратегија развоја социјалне заштите Градске општине Звездара као пројекција социјалне политике општине у својој пракси је **обавезујуће развојна јер нужно мора да мапира проблеме на терену и проналази оптимална и интегрална иновативна решења за њих**. Сви наведени стратешки циљеви, везани су за већ назначене и дефинисане стратешке правце развоја у наведеним стратешким документима.

Стратешки циљ 1.

Успостављање интегративног приступа кроз координирану, интерактивну и континуирану сарадњу и транспарентност рада свих партнера у пружању постојећих, као и креирању и пружању иновативних услуга социјалне заштите.

Стратешки циљ 2.

Успостављање јединствене базе података грађана/ки који се налазе у стању социјалне потребе која ће се интегрално користити, размењивати и допуњавати.

Стратешки циљ 3.

Унапређење информисаности грађана/ки и локалне јавности о значају и доступности система социјалне заштите.

Стратешки циљ 4.

Унапређење и дефинисање сарадње локалне самоуправе са институцијама и организацијама социјалне заштите као и другим интегралним јавним системима, као и организацијама цивилног друштва.

Стратешки циљ 5.

Успостављање система континуираног стручног усавршавања кадрова у институцијама и организацијама које пружају услуге социјалне заштите у циљу развијања њихових потребних и применљивих компетенција.

Стратешки циљ 6.

Унапређење квалитета и доступности услуга социјалне заштите свим грађанима/кама, а нарочито осетљивим групама. У складу са тим, унапређење материјално-техничке и финансијске подршке институцијама и организацијама социјалне заштите.

СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ

На основу ситуационе анализе мапе социјалних проблема грађана/ки и расположивих могућности система социјалне заштите на подручју Градске општине Звездара, као и на основу дефинисаних стратешких праваца и циљева, стратешки приоритети за период 2011-2015. су:

1. Побољшање социјалног положаја следећих циљних група:

- Деца и млади
- Старија лица
- Особе са инвалидитетом
- Незапослени
- Једнородитељске и породице са проблемима у функционисању
- Жртве насиља
- Интерно расељена и избегла лица
- Роми/Ромкиње
- Породице палијативних и психијатријских болесника/ца и друге маргинализоване групе

2. Јачање институционалних капацитета пружалаца услуге социјалне заштите-социјалних провајдера

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ ПО ПРИОРИТЕТИМА/КОРИСНИЦИМА

Деца и млади

1. Унапређење социјалне заштите деце и младих без родитељског старања кроз систем организованих и континуираних програма помоћи и подршке у локалној заједници (веза са стратешким циљевима 1. и 6)
2. Обезбеђење континуираног и интегративног система заштите деце и младих од занемаривања, злостављања и злоупотреба у складу са начелима Конвенције о дечјим правима и важећим домаћим законима (веза са стратешким циљевима 1. и 6)
3. Превенција друштвено неприхватљивог понашања деце и младих и успостављање интегративног система у циљу смањења асоцијалних дела (веза са стратешким циљевима 1. и 6)
4. Унапређење положаја и друштвених постигнућа деце са сметњама у развоју и стварање могућности једнаких шанси за њихово равноправно учешће у друштвеном животу (веза са стратешким циљем 6)

Старија лица

1. Унапређење социјалног и здравственог статуса, као и квалитета свакодневног живота старијих лица на подручју Градске општине Звездара применом превентивних програма за ову категорију грађана/ки Звездаре (веза са стратешким циљевима 4. и 6)
2. Побољшање положаја посебно осетљивих група старијих лица на подручју Градске општине Звездара (лица без породичног старања, физички или психички теже оболели) кроз програме који пружају помоћ и подршку старијим лицима у природном окружењу (веза са стратешким циљевима 4. и 6)
3. Побољшање положаја посебно старијих лица на подручју Градске општине Звездара који су жртве занемаривања и породичног насиља (веза са стратешким циљевима 1, 2, 3, 4. и 6)
4. Развијање свести грађана/ки и јавног мњења о проблемима насиља над старима у породици кроз информативне кампање и појединачне акције информисања и сл. (веза са стратешким циљевима 1, 3. и 4)
5. Развијање свести грађана/ки и јавног мњења о потребама и капацитетима старијих особа на општини Звездара (веза са стратешким циљевима 1, 3. и 4)

Особе са инвалидитетом (ОСИ)

1. Формирање јединствене базе података особа са инвалидитетом на општини, систематизоване по категоријама инвалидности.
2. Припрема стандарда и инструмената за утврђивање потреба ове категорије грађана/ки Звездаре.

3. Успостављање отворених модела заштите особа са инвалидитетом - Дневних центара за ОСИ на подручју Градске општине Звездара, где би се реализовао део програма за њихову социјализацију, образовање и стручно оспособљавање (веза са стратешким циљевима 1. и 6)
4. Стварање услова за унапређење адекватног и трајног запошљавања теже запошљиве групе - особе са инвалидитетом на подручју Градске општине Звездара кроз систем континуираних програма за њихово активно укључивање у процес рада уз сарадњу са локалним социјалним партнерима од значаја за ову област - Национална служба за запошљавање, Опште удружење предузетника и др. (веза са стратешким циљевима 1. и 6)
5. Развијање свести грађана/ки и јавног мњења о проблемима особа са инвалидитетом у остваривању права на рад/запошљавање кроз информативне кампање, континуиране примере добре праксе запошљавања ОСИ и успешно пружање помоћи у налажењу запослења, појединачне акције информисања и сл. (веза са стратешким циљевима 1, 3. и 4)
6. Повећање запослености радно активних ОСИ кроз програме активне сарадње социјалних партнера у локалној заједници (веза са стратешким циљевима 1. и 6)
7. Побољшање приступачности јавних институција на подручју Градске општине Звездара за ОСИ уклањањем постојећих архитектонских баријера и постављањем одговарајуће саобраћајне сигнализације (веза са стратешким циљевима 1. и 6)

Незапослени

1. Стварање услова за унапређење запошљавања теже запошљивих група (млади, старији од 45 година, жене, особе са инвалидитетом, Роми/Ромкиње) на подручју Градске општине Звездара кроз систем континуираних програма за њихово активно укључивање у процес рада уз сарадњу са локалним социјалним партнерима од значаја за ову област - Национална служба за запошљавање, Опште удружење предузетника и др. (веза са стратешким циљевима 1. и 6)
2. Побољшање информисаности појединаца и послодаваца на подручју Градске општине Звездара о субвенцијама за запошљавање социјално осетљивих и теже запошљивих група (веза са стратешким циљевима 1. и 2)

Једнородитељске и породице са проблемима у функционисању

1. Стварање услова за формирање јединствене базе података о једнородитељским породицама на подручју Градске општине Звездара, са јасно дефинисаним стандардима (веза са стратешким циљевима 1. и 2)
2. Побољшање информисаности једнородитељских породица о успостављеном интегративном програму подршке и помоћи овој категорији становништва (веза са стратешким циљевима 1. и 2)

Жртве насиља

1. Утврђивање прецизних процедура и чврстих партнерстава између јавног и цивилног сектора у процесуирању и поступању у пружању помоћи и подршке жртвама насиља (веза са стратешким циљевима 4. и 6)
2. Развијање свести грађана/ки и јавног мњења о проблемима насиља у породици кроз информативне кампање, континуиране примере добре праксе у области смањења насиља и успешном пружању помоћи жртвама насиља, појединачне акције информисања и сл. (веза са стратешким циљевима 1, 3. и 4)
3. Унапређење превенције насиља међу децом предшколског и основношколског узраста кроз систем превентивних интегративних програма примерених деци тог узраста (веза са стратешким циљевима 3. и 4)
4. Унапређење постојећих професионалних компетенција стручних кадрова који раде са децом, младима и жртвама насиља кроз систем професионалне размене у локалној мрежи међусекторске и међуинституционалне сарадње (веза са стратешким циљем 5)
5. Оснаживање жртава породичног насиља кроз програме психо-социјалне подршке, правне помоћи и економског оснаживања (веза са стратешким циљевима 3, 4. и 6)

Интерно расељена и избегла лица

1. Стварање услова за формирање јединствене базе података о интерно расељеним и избеглим лицима и њиховим социјалним потребама на подручју Градске општине Звездара, са јасно дефинисаним стандардима (веза са стратешким циљевима 1. и 2)
2. Побољшање информисаности о интерно расељеним и избеглим лицима и успостављеном интегративном програму подршке и помоћи овој категорији становништва (веза са стратешким циљевима 1. и 2)
3. Побољшање информисаности појединаца и послодаваца на подручју Градске општине Звездара о субвенцијама за запошљавање интерно расељеним и избеглим лицима као социјално осетљивих и теже запошљивих група (веза са стратешким циљевима 1. и 2)

Роми/Ромкиње

1. Стварање услова за формирање јединствене базе података о ромској популацији као и њиховим социјалним потребама на подручју Градске општине Звездара, са јасно дефинисаним стандардима (веза са стратешким циљевима 1. и 2)
2. Побољшање информисаности ромске популације о успостављеном интегралном програму подршке и помоћи овој категорији становништва (веза са стратешким циљевима 1. и 2)
3. Успостављање програма „смањења штете“ друштвеног положаја ромске популације кроз конкретне програме превенције маргинализације појединаца и породица ромске националности на подручју Градске општине Звездара, као и развијање других социјалних програма (веза са стратешким циљевима 3, 4. и 6)
4. Побољшање услова за укључивање Рома/Ромкиња на подручју Градске општине Звездара у системе образовања, професионалног оспособљавања и легалног и одрживог запошљавања (веза са стратешким циљевима 1, 3, 4. и 6)
5. Успостављање интегралног програма подршке младим Ромима/Ромкињама и старијим Ромима/Ромкињама кроз одговарајуће програме помоћи, подршке и услуге социјалне заштите на подручју Градске општине Звездара (веза са стратешким циљевима 3, 4. и 6)

Породице палијативних и психијатријских болесника/ца и друге маргинализоване групе

1. Успостављање интегралног програма подршке породицама са палијативним и психијатријским болесницима/цама кроз одговарајуће програме помоћи, подршке и услуге социјалне заштите на подручју Градске општине Звездара (веза са стратешким циљевима 3, 4. и 6)
2. Побољшање информисаности породица са палијативним и психијатријским болесницима и другим маргинализованим групама о успостављеном интегралном програму подршке и помоћи овој категорији становништва (веза са стратешким циљевима 1. и 2)

ЈАЧАЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА ПРУЖАЛАЦА СОЦИЈАЛНИХ УСЛУГА НА ПОДРУЧЈУ ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ЗВЕЗДАРА

1. Унапређење материјално-техничких и кадровских капацитета институција и организација укључених у интегрални систем услуга социјалне заштите на подручју Градске општине Звездара (веза са стратешким циљевима 5. и 6)

Стратешким планом предвиђени су аранжмани за имплементацију, као и акциони планови активности за 2011. годину за поједине области социјалне заштите, поштујући принципе приоритета за сваку категорију корисника, а које ће дефинисати Савет за интегралну социјалну политику Градске општине Звездара. До краја 2011. године, биће дефинисани акциони планови за 2012. годину са неопходним елементима - категорије, проблем/индикатори, предузете мере, носилац активности/партнери, начин имплементације, ефекти/постигнућа и буџет активности.

Поштовање принципа и циљева унапређења социјалне заштите, односно овог стратешког плана, Градска општина Звездара и Савет за интегралну социјалну политику Градске општине Звездара подржаће издвајањем буџетске линије за социјална давања и развој непосредне социјалне заштите. Финансијским планом за 2011. годину предвиђен је износ од **20.770.000,00 динара** за учешће у активностима и пројектима развоја социјалне заштите који проистичу из Стратегије развоја социјалне заштите Градске општине Звездара и акционих планова и Статута ГО Звездара

Подршку развоја система пружања социјалних услуга на локалном нивоу Градска општина Звездара ће пружати и планирањем буџета наредних година, увећаних најмање за стопу раста инфлације. Учешћем на конкурсима за пројекте подршке развоју система социјалне заштите на локалном нивоу, на основу јавних позива за фондове Градске управе, ресорних министарстава Републике Србије и Европске Уније, подизаће се капацитети локалне заједнице за остваривање стратешких циљева.

ПРОЦЕС ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ЗВЕЗДАРА

Израда овог документа је резултат потребе општинске управе да се сагледају проблеми, капацитети, правци и могућности развоја социјалне заштите на подручју

Градске општине Звездара. Последњих година социјална политика Градске општине Звездара у пракси већ примењује развојни карактер, али тек са дефинисањем стратегије могуће је тај развојни правац социјалне политике у пракси ГО Звездара реализовати на ефикасан и оптималан начин уз коришћење свих расположивих и нових - успостављених капацитета.

Циљ Стратегије је унапређење постојећих и изградња нових капацитета/ актера социјалне заштите као пружалаца социјалних услуга на локалном нивоу.

Задаци овог документа су: обезбеђивање усклађености примене Стратегије развоја ГО Звездара, фискална подршка примени националне Стратегије развоја социјалне заштите и фискална децентрализација, подршка реформи социјалне заштите, Закона о социјалној заштити у области стандарда, инспекције, супервизије, лиценцирања и акредитације и подршка планирању социјалне заштите.

Планирање социјалне заштите, у складу са развијеним системима као и примерима добре праксе, треба да буде усмерено на креирање оптималног окружења за све осетљиве социјалне групе у складу са принципима и вредностима садржаним у Стратегији развоја социјалне заштите Градске општине Звездара.

Циљеви планирања социјалне заштите у општинама су:

У изради Стратегије развоја социјалне заштите примењен је партиципативни приступ и заснива се на следећим принципима:

- Одрживи модел интегралне социјалне заштите (интерсекторски приступ, јасна подела улога и одговорности свих локалних актера итд.)
- Фокусираност на преостале ресурсе корисника/ца и на услуге које фаворизују живот у заједници и природном окружењу корисника/це као најхуманијем облику заштите
- Плуралитет пружалаца услуга у најбољем и најхуманијем интересу корисника/ца. Будући да је Градска општина Звездара водила целокупан процес, од избора и именовања Савета за интегралну социјалну политику као одговорног радног тела до усвајања овог документа, Стратегија развоја социјалне заштите је у потпуности власништво Градске општине Звездара.

Тим за израду Стратегије развоја социјалне заштите ГО Звездара 2011-2015.

Вођење процеса израде Стратегије развоја социјалне заштите Градске општине Звездара водили су запослене/и у Одељењу за друштвене делатности ГО Звездара: Радмила Урошевић, Весна Петровић Урошевић, Пејана Буловић, Драган Пајић, Одељењу за финансије и привреду: Љиљана Аздејковић, Јелена Николић, помоћница председника Општине, Служба за информисање: Славица Брђовић, Комисија за родну равноправност: Леила Руждић Трифуновић, Канцеларија за особе са инвалидитетом: Ивана Маликовић, Повереништво за избегла и расељена лица: Марија Дамјановић и чланови/це Савета за интегралну социјалну политику Градске општине Звездара (Савет ИСП) именован од стране председника Градске општине Звездара.

Стратегија развоја социјалне заштите Градске општине Звездара представља први интегрални документ и план у области социјалне заштите. Фокус Стратегије је дефинисање социјалне функције Градске општине Звездара у складу са надлежностима, потребама и могућностима. Задатак који је био постављен је да се презентује мапа социјалних проблема и потреба грађана/ки Звездаре с једне, као и досадашњи резултати у развијању социјалних услуга, мера и облика заштите, стратешка опредељења и циљеви развоја ове области у периоду од 2011-2015. године, с друге стране. И све искључиво са циљем да се пронађе оптимални одговор локалне самоуправе на социјалне потребе грађана/ки. Стратегија је процес који усвајањем овог документа није, нити може бити завршен, будући да је реч о живој материји која се креира искључиво на основу актуелних и приоритетних социјалних потреба грађана/ки.

Захваљујемо се свим учесницима/цама радних тимова у изради Стратегије развоја социјалне заштите Градске општине Звездара на професионалном односу и доприносу, посебно имајући у виду да је њихов целокупан рад био волонтерски, без надокнаде.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ГРАДСКОЈ ОПШТИНИ ЗВЕЗДАРА

Градска општина Звездара је једна од 17 београдских општина, смештена на истоку главног града Републике Србије. Спада у централне градске општине Града Београда, а граничи се са општинама Палилула, Врачар, Вождовац и Гроцка.

Територија Општине се простире на површини од 3.064 ha, од чега ужи градски део заузима 726 ha. Градску општину Звездара чине насељена места, односно подручја катастарских општина, која улазе у њен састав и то: Звездара, Велики Мокри Луг, Мали Мокри Луг и Миријево.

Општину чини 17 месних заједница са око 160.000 становника. На територији месних заједница Миријево и Мали и Велики Мокри Луг обавља се пољопривредна делатност на око 1.600 ha обрадиве површине.

На територији Градске општине Звездара налазе се седишта 3 градска комунална предузећа - ЈКП "Градска чистоћа", ЈКП "Градске пијаце" и ЈКП "Погребне услуге", као и Саобраћајно предузеће "Ласта". Управљање општинским пословним простором поверено је Јавном предузећу "Пословни простор Звездара".

Од здравствених установа, поред Клиничко-болничког центра Звездара који је други по величини у Београду, ту је и Дом здравља Звездара са више својих амбуланти широм Звездаре, као и Дом здравља Миријево.

Поред Института "Михајло Пупин" налази се Астрономска опсерваторија, по којој је Општина и добила назив.

Деца Звездаре имају могућност да похађају једну од 14 основних (12 основних, 1 специјална и 1 музичка) и 10 средњих школа, а постоје и 3 ученичка дома за смештај ђака из унутрашњости. Предшколска установа на Звездари има 23 објекта за око 4.500 деце.

На подручју Градске општине Звездара налазе се бројни споменици и спомен-обележја, а један од најзначајнијих је споменик Вуку Караџићу. Неизбежно је поменути и Ново гробље, најстарије београдско гробље, са споменицима бројним угледним личностима.

У непосредној близини Градске општине Звездара налази се значајно дело модерне архитектуре Београда - подземна железничка станица "Вуков споменик".

Звездара је позната по два велика парка: Парк-шума Звездара и Степин луг.

Једно од три најзначајнија београдска позоришта, је свакако "Звездара театар", а поред њега ту су и Установа културе "Вук Караџић" и "Пан театар". Општина Звездара је оснивач и покровитељ Дечјег позоришног фестивала "Позориште Звездариште".

Спортски центар "Звездара", познатији као "Олимп", је један од првих спортских центара у Београду, а дугу традицију звездарског спорта одржавају, пре свих, Фудбалски клуб "Хајдук" са Лиона и Спортско друштво "Раднички". (Подаци преузети са сајта Општине Звездара).

Општине које највише учествују у формирању друштвеног производа Града Београда су Нови Београд, Палилула и Стари град и њихов удео се временом мењао. Удео Градске општине Звездара у друштвеном производу града Београда се такође мењао посматрајући неколико година у назад, али не значајније (увек се кретао нешто испод 5%).

Значај малих и средњих предузећа огледа се у томе што у доба кризе најлакше опстају, јер се најбрже прилагођавају новонасталим условима. Према подацима Завода за информатику и статистику Београда, на дан 14. 12. 2010. године на територији Општине Звездара укупно послује 3521 предузеће, од чега у том броју мала предузећа (укупно регистрованих 3431) учествују са 97,44%, средња (укупно регистрованих 72) и велика (укупно регистрованих 18) са 2,56 %. Пружање подршке сектору малих и средњих предузећа (у даљем тексту: МСП) је сложен посао због ширине и различитости потребних вештина потенцијалних предузетника и ограничених

расположивих ресурса за пружање значајне помоћи. Неопходно је и даље развијати услове потребне за развој овог сектора јер се развојем овог сектора омогућава смањење незапослености путем отварања нових радних места, повећања броја привредних субјеката.

Посебно треба радити на идентификовању специфичних сектора предузетништва који могу бити најважнији за економски развој као што су туризам, еколошки туризам, пољопривреда и производња хране.

На територији Градске општине Звездара постоје бројна пољопривредна газдинстава и привредни субјекти који се баве прерадом примарних пољопривредних производа. Привредне активности у руралном подручју везане су за ратарство, повртарство, воћарство и сточарство. Од укупне територије коју покрива ГО Звездара пољопривредна површина се простире на 1793 хектара земљишта. Од тога је 1608 хектара регистровано као обрадиво, што износи 89,68% укупне пољопривредне површине.

Статистички показатељи везани за ГО Звездара су: по последњем попису из 2002. број становника је 132.621 док је према подацима ЗИС-а од фебруара 2010. број становника Звездаре премашио цифру од 165.000, на површини од 3165 км².

Укупан број незапослених лица на евиденцији НСЗ - Службе Звездара, на дан 31. октобар 2010. године, је 8095 од тога 4718 жена.

1. ВИЗИЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ ЗВЕЗДАРА

Визија социјалне заштите Општине Звездара представља позитивну промену у области социјалне заштите у локалној заштити којој теже сви локални актери и која је резултат заједничких/партнерских настојања ка заједничком циљу – каква би област социјалне заштите требало да буде остварена у предстојећем периоду када се успешно примени ова Стратегија развоја социјалне заштите. Стратегија се заснива на следећим елементима: јасним увидом у садашње проблеме, ситуацију и расположиве ресурсе, као и до сада неискоришћене а који ће у наредном периоду бити укључени у функцију развоја делатности социјалне заштите; увид у покретачке факторе као и препознавање препрека спровођењу реформе; објективно сагледавање перспективе кључних актера социјалне заштите у локалној заједници / Општини Звездара.

Визија социјалне заштите општине Звездара гласи:

На општини Звездара, захваљујући заједничком учешћу грађана/ки и партнерским активностима институција, развијена је интегрална социјална заштита и унапређена видљивост и социјална сигурност осетљивих група грађана/ки која доприноси квалитетнијем животу и остваривању једнаких шанси за све.

2. МИСИЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ ЗВЕЗДАРА

Мисија социјалне заштите Општине Звездара резултат је основног задатка ове делатности од јавног значаја и општег интереса друштвеног живота на општини, као и система вредности који је основно начело запослених у сектору социјалне заштите али и свих осталих социјалних и привредних актера, као дела интегралног система.

Мисија социјалне заштите на општини Звездара гласи:

Стварање, континуирано праћење и унапређење услова за достојанствен живот и активно учешће осетљивих група грађана/грађанки (корисника/корисница) на општини, засновано на партнерству јавног, приватног и цивилног сектора у развијању и пружању доступних услуга социјалне заштите у најбољем интересу појединаца и породица.

3. ПРИМЕЊЕНИ ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Принципи и вредности на којима је утемељена Стратегија развоја социјалне заштите Општине Звездара фокусирани су на активности које ће унапредити могућности социјалног система и истовремено грађана/ки. Ови постулати представљају низ заједничких уверења које ће поштовати сви актери социјалне заштите на општини Звездара у свим корелацијама: са корисницима/цама, интерсекторској сарадњи као и корисници/це према свим пружаоцима социјалних услуга.

- Пружање оптималног друштвеног одговора на социјалне потребе грађана/ки као један од приоритета Општине Звездара
- Интегрални приступ и партнерство у пружању постојећих и иновативних социјалних услуга социјалне заштите на општини Звездара
- Примена примера добре/позитивне праксе који су одрживи на нивоу општине у циљу што ефикасније и рационалнијег коришћења расположивих ресурса и могућности
- Плурализам и партнерство пружалаца услуга као и партнерство пружалаца и корисника/ца социјалних услуга
- Компетентност пружалаца услуга изражена кроз њихову стручност, одговорност, ефикасност и професионализам у раду
- Поштовање једнаких могућности и одсуство сваке врсте дискриминације корисника/ца и пружалаца услуга социјалне заштите
- Поштовање личности, људских и мањинских права и индивидуализовани приступ сваком кориснику/ци
- Партиципативност корисника/ца социјалних услуга у циљу оснаживања одрживости успостављених социјалних услуга
- Доступност услуга свим грађанима/кама који се нађу у стању социјалне потребе
- Транспарентност рада пружалаца услуга социјалне заштите на општини Звездара која се реализује кроз континуирано извештавање реализације Стратегије развоја социјалне заштите Општине Звездара
- Поштовање најбољег интереса корисника/ца укључујући и право појединца на избор услуге и пружалаца истих
- Активна партиципација корисника/ца у успостављању нових модела услуга социјалне заштите у складу са њиховим потребама и могућностима

4. АНАЛИЗА КОНТЕКСТА И СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА

Извршење буџета општине Звездара на дан 31. 12. 2010.

Буџетска линија	Из општинског буџета	Допринос из других извора	Укупан буџет
Центар за соц. рад (материјално-техничка подршка)	0		
Дотације - финансирање програма и пројеката НВО/удружења грађана	2.988.181,00		
Финансирање програма социо-хуманитарних организација	2.008.009,00		
Накнаде из буџета за социјалну заштиту (једнократне новчане помоћи појединцима, породицама и установама)	3.345.688,52		
*1			
Трошкови сахране соц. небринутих лица	314.445,83		
Помоћ и унапређење животног стандарда ромске популације	4.289.817,8		
*2			
Помоћ и унапређење животног стандарда избеглица и расељених лица	100.000,00	5.549.729,96	5.649.729,96
*3			
УКУПНО:	13.055.142,00		18.604.871,00
%издвајања за социјалну заштиту у односу на укупно извршење буџета у 2010.г.	2,35%		

Укупан буџет ГО Звездара за 2010 - 556.064.392,00 динара

Напомена:

*1. Помоћ за 248 породица и појединаца 2.341.971,03 динара и
Помоћ установама 1.003.717,49 динара

*2. Од укупног износа за израду надстрешница и повезивање мобилних стамбених јединица на електроенергетској мрежи у Орловском насељу утрошено је 3.243.353,00 динара

*3. Средства добијена од Комесаријата за избеглице
-помоћ у грађевинском материјалу
-помоћ за набавку огрева
-помоћ за набавку лекова

Пројектовани буџет Општине Звездара у 2011.

Буџетска линија	Из општинског буџета	Допринос из других извора	Укупан буџет
Центар за соц. рад (материјално-техничка подршка)	-		
Дотације - финансирање програма и пројеката НВО/удружења грађана	2.400.000,00		
Финансирање програма социо-хуманитарних организација	4.170.000,00		
Накнаде из буџета за социјалну заштиту (једнократне новчане помоћи појединцима, породицама и установама)	2.400.000,00		
Трошкови сахране соц. незбринутих лица	300.000,00		
Трошкови превоза деце путни трошкови за децу са инвалидитетом	8.100.000,00		
Трошкови смештаја и исхране деце са сметњама у развоју/инвалидитетом	2.200.000,00		
Помоћ и унапређење животног стандарда ромске популације	1.000.000,00		
Помоћ и унапређење животног стандарда избеглица и расељених лица	200.000,00	*2.908.269,00	3.108.269,00
УКУПНО:	20.770.000,00		23.678.269,00
%издвајања за социјалну заштиту на укупно извршење буџета у 2011.	3,77%		

Укупан буџет ГО Звездара за 2011 - 550.643.000,00 динара

Напомена: *Средства Комесаријата

4.1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА СТАЊА У СЕКТОРУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Градски центар за социјални рад - Одељење Звездара

У току 2009. године, различите видове социјалне и породично-правне заштите у Градском центру за социјални рад - Одељењу Звездара остварило је је 6625 лица, што значи да је 5,0% становника/ца Звездаре било обухваћено неким обликом социјалне заштите. У односу на претходну годину, број корисника/ца је повећан за 1,3%. Учешће грађана/ки корисника/ца Одељења Звездара у укупном броју корисника/ца на евиденцији Градског центра за социјални рад је 8,3%. Будући да на општини Звездара живи 8,4% укупне популације Београда, према овом податку можемо закључити да је степен социјалне угрожености грађана/ки Звездаре пропорционалан са демографском заступљеношћу.

Кретање укупног броја корисника по старосним групама

Старосна група	2008.	2009.
Деца и омладина	2080	2102
Одрасла лица	3243	3321
остарела /старија лица	1216	1202
Укупан број корисника	6539	6625

Према нормама које уређују начин евиденције у области социјалне и породично-правне заштите, узраст је основни критеријум за њихово разврставање. На бази тог класификационог принципа диференцирају се три основне групације: деца и омладина, одрасла и остарела /старија лица.

Удружења грађана која се баве социјалном заштитом на Звездари - која су користила буџетска средства у 2010.

Р.бр.	Назив удружења/НВО	Област социјалне заштите (ОСИ - који инвалидитет, навести, старија лица, ИРЛ итд)	износ
1.	Друштво за дечју и церебралну парализу Звездара	особе са дечјом и церебралном парализом	75.000,00 дин
2.	Општинска организација инвалида рада	Инвалиди рада	35.000,00 дин
3.	Удружење бораца рата 90.	Борци рата деведесетих и њихове породице	695.000,00 дин
4.	Друштво за помоћ МНРО	Ментално недовољно развијене особе – дневни боравак	80.000,00 дин
5.	Удружење грађана НАША ДЕЦА	Ментално недовољно развијене особе – дневни боравак	70.000,00 дин
6.	Удружење НАША КУЋА	Ментално недовољно развијене особе – дневни боравак	120.000,00 дин
7.	СУБНОР	Борци народноослободилачког рата и њихове породице	23.000,00 дин
	Укупно:		1.078.000,00 дин

Табела 1 - SWOT АНАЛИЗА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Стручност и одговарајућа професионална структура кадрова • Постојање свести и спремност на континуирано усавршавање свих актера социјалне заштите (јавни и цивилни сектор) • Мотивација актера социјалне заштите да активно учествују у унапређењу социјалне заштите на општини • Свест руководства општине о значају реализације реформе социјалне заштите • Развијена мрежа канцеларија при општини за бесплатну помоћ и услуге • Ефикасна и стручна општинска Служба за информисање • Почетак рада Волонтерског сервиса Звездаре као успостављеног модела сервиса грађана/ки • Развијен невладин сектор • Постојање ЛАПЗ (Локални акциони план запошљавања Звездаре), Комисије за запошљавање на територији општини Звездара • Формиран савет за интегралну социјалну заштиту 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна финансијска средства у односу на стварне социјалне потребе грађана/ки Звездаре • Неefикасност и бирокатски приступ различитих кључних актера • Недовољни капацитети за теренски рад у циљу вишег степена видљивости грађана/ки којима је помоћ потребна • Недовољна ефикасност у успостављеној међуинституционалној заштити жртава насиља у породици • нејасно дефинисане међусекторске процедуре за све угрожене категорије грађана • Недовољна умреженост институција (хоризонтална и вертикална) • непостојање капацитета за збрињавање старијих лица - недостатак места у домовима и више сервисних услуга у кућним условима • непостојање базе и размене информција о активним, планираним и већ реализованим заједничким пројектима општине са НВО • недовољно развијена свест о потребама за променама и недовољна мотивација дела кадра за стручно усавршавање
МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Неискоришћена сарадња са кадровима/институцијама на градском нивоу • Недовољно искоришћена сарадња са појединцима/стручњацима/кињама и невладиним сектором • Унапређење сарадње са динаторима • Унапређење и интензивирање сарадње у области социјалног менаџмента • Сарадња са европским институцијама (приступ активним фондовима ЕУ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољне надлежности градске општине • Спорост у започетом процесу децентрализације надлежности који треба да прате адекватна буџетска средства • Недовољна координираност рада јавног сектора (државних институција) • Неинформисаност грађана о расположивим правима у социјалној заштити

<ul style="list-style-type: none"> • Обезбеђивање додатних финансијских средстава аплицирањем на јавне позиве- буџет Града, Републике и ресорних министарстава у имплементацији реформе система социјалне заштите и Стратегије развоја социјалне заштите општине 	<ul style="list-style-type: none"> • Висок степен незапослености • Низак образовни ниво становништва • Низак животни стандард становништва • Ограничен општински буџет • Недостатак служби за праћење и евалуацију
---	---

4.2. АНАЛИЗА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

Табела 2 - Заинтересоване стране

Крајњи корисници/кориснице	Кључни партнери
<ul style="list-style-type: none"> • Деца и млади (без родитељског старања, из једнородитељских породица, са проблемима у друштвеном понашању, жртве насиља, занемаривања и злостављања, са сметњама у развоју) • Старија лица (материјално угрожена, која живе сама или без породичног старања, са хроничним болестима, инвалидитетом и психички измењена, жртве насиља или занемарена) • Особе са инвалидитетом • Незапослени • Једнородитељске породице • Жртве насиља • Интерно расељена и избегла лица • Роми • Породице палијативних и психијатријских болесника и друге маргинализоване групе 	<ul style="list-style-type: none"> • Градски центар за социјални рад - Одељење Звездара • Дом здравља Звездара • Цивилни сектор • Национална служба за запошљавање • Предшколске установе • Школе (основне и средње) • Полиција • Институције правосуђа • Институције спорта и културе • Опште удружење предузетника Звездаре • Привредна комора Београда • Градска управа града Београда и ресорни секретаријати • Министарство рада и социјалне политике и друга ресорна министарства • Црвени крст Звездаре и Београда • Друге градске општине • Медији • Донатори, задужбинари

Табела 3 - Матрица за анализу кључних заинтересованих страна

Заинтересована страна и њене основне карактеристике	Потребе заинтересоване стране	Капацитети заинтересоване стране	Шта мотивише заинтересовану страну на промене	Активности које је могуће спровести да би се одговорило на потребе заинтересоване стране
---	-------------------------------	----------------------------------	---	--

1. Крајњи корисници

<p>Деца у стању социјалне потребе- без родитељског старања, из једнородитељских породица, са проблемима у друштвеном понашању, жртве насиља, занемаривања и злостављања, са сметњама у развоју</p>	<p>Програми подршке и помоћи у осамостаљивању(психосоцијална, стицање социјалне сигурности и самооштовања, идентитета, социјалних вештина, запошљавање) Менторски приступ Материјална подршка</p>	<p>Креативни и конструктивни потенцијали; Заостајање у редовном образовању или низак ниво остојећег образовања;</p>	<p>Осамостаљивање и усвајање вредности и норми које су пут у стабилан и здрав стил живота Успешан и одржив повратак у окружење (вршњачке групе, породицу, шире окружење); Самореализација;</p>	<p>Успостављање развијених програма подршке, помоћи, самопомоћи младима са проблемима у понашању, коришћењу психоактивних супстанци; Информисање младих и шире јавности о њиховом постојању, Коришћење расположивих садржаја Волонтерског сервиса Звездаре и Канцеларије за младе, стручњака за област рада са децом и младима и њиховим родитељима, реализација активности предвиђених ЛАПЗ (Локални акциони план запошљавања Звездаре)</p>
<p>Старија лица (материјално угрожена, која живе сама или без породичног старања, са хроничним болестима, инвалидитетом и психички измењена, жртве насиља или анемарена) Особе са инвалидитетом</p>	<p>Програми подршке и помоћи у самосталном и активном животу- потенцирање коришћења преосталих ресурса, подизања нивоа свести о концепту активне старости, самопоштовања, редефинисање личних циљева и могућности. Материјална подршка социјално најугрожениј. лицима.</p> <p>Подршка породицама ОСИ и помоћ ОСИ у самосталном животу</p>	<p>Коришћење позитивних примера праксе социјалних програма и појединаца у циљу мотивације и активизирања сениорских генерација.</p>	<p>Квалитетнији садржаји свакодневног живота, виши степен самосталности и задовољства најстаријих Звездараца/ки, порука младима да је проблем старења и старих лица проблем свих генерација.</p>	<p>Коришћење актуелног програма Волонтерског сервис-теренске услуге у кућним условима и посебно са старија покретна лица. Аплицирање са одговарајућим пројектима код фондова предвиђених за соц.услуге.</p>
<p>Незапослена</p>	<p>Потреба за сталним</p>	<p>Свест о</p>	<p>Свест</p>	<p>Активна политика</p>

<p>лица, Интерно расељена и избегла лица</p>	<p>запослењем; Потреба за идентитетом; Потреба за решавањем егзистенцијалних животних проблема; Доступност свих расположивих информација од значаја за ову групацију грађана/ки</p>	<p>значају активног односа у запошљавањ у и спремност на рад/запослење Спремност на лични ангажман Ниска друштвена моћ</p>	<p>окужења о објективним околностима незапосленост и; Брига локалне заједнице и кључних актера и видљивост теже запошљивих лица</p>	<p>запошљавања на општини Звездара-потписни Споразум о сарадњи ГО Звездаре и НСЗ, ЛАПЗ који је усвојила Скупштина Звездаре 30.12.2010.г. Међусекторски и међуинституционални Програми помоћи и подршке са јасно дефинисаним актерима, Филијале Звездаре, одговорности ма и роковима у циљу проналажење системских, трајних решења – личног оснаживања (психо-социјалне подршке)стицања квалификација и образовања, запошљавања, становања; Израда инфо материјала и медијско информисање појединаца и шире јавности Стално праћење и подршка од стране кључних институција-Тима за подршку (општина, НСЗ, НВО)</p>
<p>Једнородитељске и породице палијативних и психијатријских болесника и друге маргинализоване групе</p>	<p>Потреба изласка из изолације и самоизолације; Постизање социјалне видљивости; Финансијска и психо-социјална помоћ на дужи временски период</p>	<p>Спремност за активну сарадњу и помоћ стручних лица у решавању проблема. Усвајање нових социјалних вештина и здравих стилова живота. Релативно мала друштвена моћ.</p>	<p>Разумевање од стране околине. Брига локалне заједнице и кључних институција.</p>	<p>Коришћење расположивих садржаја Волонтерског сервиса Звездаре посебно креиране услуге, клубови помоћи и самопомоћи. Стално праћење и подршка од стране кључних институција-Тима за подршку (општина, ДЗ, НСЗ, НВО)</p>
<p>Жртве насиља</p>	<p>Подизање самопоуздања, информисаности. Потреба за личном сигурношћу и решавањем породичних односа, економском</p>	<p>Предрасуде, страх од насилника и промене, осуде - сродника,</p>		<p>Дефинисање процедура на локалном нивоу у случајевима насиља; Проналажење системских, трајних</p>

	самосталношћу.	познаника, окружења. Потреба за променом. Воља да се изађе из круга насиља.		решења – личног оснаживања (психосоцијалне подршке)стицања квалификација и образовања, запошљавања, становања; Израда инфо материјала и медијско информисање појединаца и шире јавности
Роми	Потреба за стварањем шансе за повећање квалитета живота, већим обухватом деце која се школују, легалним запошљавањем, континуираном здравственом заштитом, квалитетнијим становањем.	Низак степен мотивисаности, стил живота и обрци понашања који се споро мењају/социјала Лизују; Релативно мала друштвена моћ.	Жеља да обезбеде боље услове за живот своје породице;	Израда и реализација локалног акционог плана са прецизираним актерима, индикаторима, роковима; Стално праћење и подршка од стране кључних институција-Тима за подршку (општина, ДЗ, НСЗ, НВО)

2. Кључни партнери				
Заинтересована страна и њене основне карактеристике	Потребе заинтересоване стране	Капацитети заинтересоване стране	Шта мотивише заинтересовану страну на промене	Активности које је могуће спровести да би се одговорило на потребе заинтересоване стране
- Градски центар за социјални рад - Одељење Звездара - Дом здравља Звездара	Развијање капацитета социјалних актера у решавању социјалних проблема. Потреба за стручним усавршавањем. Успостављање нових социјалних услуга на локалном нивоу у складу са законском регулативом и буџетским могућностима.	Адекватан стручни кадар - поседовање стручних вештина, знања и искуства из свих области социјане заштите. Значајно место и моћ у систему социјалне заштите; Значајно место и моћ у систему социјалне заштите	Спровођење реформе социјалне и здравствене заштите; Спровођење Стратегије смањења сиромаштва; Унапређење здравствене заштите социјално угрожених грађана Звездаре; Постизање вишег степена задовољства корисника услуга Центра за социјални рад и Дома здравља	Дефинисан је партнерски однос кроз Споразуме о међуинституционалној сарадњи

<p>- Национална служба за запошљавање и Опште удружење предузетника Звездаре</p>	<p>Сарадња са послодавцима и свим социјалним партнерима; Социјална одговорност и партнерство у одабиру незапослених лица која поред економских имају друге/комбиноване социјалне проблеме.</p>	<p>Висок ниво стручних компетенција; Квалитетни програми који се примењују у целој Републици; Доступност фондова НСЗ за мере активне социјалне политике; Савремени приступ проблему незапослености; Велика друштвена моћ и утицај;</p>	<p>Заинтересованост за решавање проблема незапослености као једног од кључних проблема у локалној заједници.</p> <p>Креирање нових програма едукације, преквалификације и запошљавања у корелацији са потражњом на локалном тржишту рада.</p>	<p>Дефинисан је партнерски однос кроз Споразуме о међуинституционалној сарадњи.</p> <p>Успостављен је система континуиране размене информација са пружаоцима услуга социјалне заштите на општини. Успостављена је мрежа сарадње у области незапослености теже запошљивих група грађана (ЈАПЗ)</p>
<p>- Полиција - Институције правосуђа</p>	<p>Потреба за јасним границама надлежности, стручним усавршавањем и међусекторским умрежавањем, комуникацијом.</p>	<p>Јасне надлежности. Стручност и компетентност; Реализоване едукације;</p> <p>Исказана спремност на сарадњу; Велика друштвена моћ;</p>	<p>Постизање вишег степена ефикасности.</p>	<p>Дефинисан је партнерски однос кроз Споразуме о међуинституционалној сарадњи</p>
<p>- Цивилни сектор</p>	<p>Потреба за друштвеном афирмацијом; Спремност да размену идеја, знања и искуства; Потреба за финансијском и техничком подршком као и дугорочном сарадњом са јавним сектором;</p>	<p>Организационе способности; Искуство са конкретним категоријама корисника; Обученост; Друштвена моћ је велика у зависности од афирмисаности у раду у претходном периоду;</p>	<p>Заинтересованост за реформу социјалне заштите; Знање и заинтересованост за увођење у систем нових процедура и социјалних услуга; Посвећеност раду у интересу социјално угроженог становништва; Потреба за сталним усавршавањем;</p>	<p>Предлагање нових процедура и социјалних услуга; Доношење меморандума и споразума о сарадњи са кључним актерима социјалне заштите; Реализација партнерских пројеката; Менаџерске способности и способност лобирања од донатора;</p>
<p>Предшколске установе и школе</p>	<p>Потреба за повећањем броја деце/ученика/ца и стварањем што</p>	<p>Висок ниво формално образованог кадра.</p>	<p>Заинтересованост за помоћ и подршку деци, ученицима/цама и њиховим породицама из</p>	<p>Укључивање ПУ и школа у успостављену мрежу</p>

(основне и средње)	<p>бољих услова за њихово вапитање кроз креативне и превентивне програме. Потреба за финансијком и техничком подршком као и дугорочном сарадњом са другим институцијама и цивилним сектором; Спремност да размену идеја, знања и искуства; Сарадња са свим релевантим актерима социјалног живота локалне заједнице.</p>	<p>Недовољна мотивисаност свих запослених на едуковање у стицању модерних педагошких вештина којима не владају сви запослени. Недовољан ниво партиципације ученика/ца, нарочито оних из осетљивих групација, у животу школе, вршњачким акцијама и сл.</p>	<p>осетљивих група.</p> <p>Исказана спремност на примену концепта континуираног усавршавања и међуинституционалну сарадњу;</p>	<p>различитих превентивно-едукативних програма,</p> <p>Помоћ вртићима и школама од стране општине и других актера у развијању и примени инклузивних програма који су у интересу осетљивих група деце и њихових породица.</p>
---------------------------	---	---	--	--

На основу резултата анализе контекста, дефинисана су следећа

СТРАТЕШКИ СПОРНА ПИТАЊА:

1. Како обезбедити јединствене базе података за све категорије грађана/ки наведене у Стратегији који се налазе у стању социјалне потребе, без обзира на врсту угрожености?
2. Како обезбедити избалансирану мотивацију, континуирану, кординирану и транспарентну сарадњу у креирању и пружању социјалних услуга свих актера на општини (јавни, приватни и цивилни сектор)?
3. На који начин повећати капацитет институција и организација, успоставити адекватне процедуре за рад, пропорцију одлучивања поверавања социјалне заштите приватном и/или цивилном сектору и границе њихове одговорности?
4. Како повећати доступност услуга социјалне заштите свим грађанима/кама који се нађу у стању социјалне потребе?
5. Како успоставити правичан и одржив модел учешћа/партиципације корисника/ца у економској цени социјалне услуге?
6. На који начин информисати најширу јавност и афирмисати значај и приоритет социјалне заштите као делатности од јавног интереса и бриге свих у локалној заједници?
7. Како створити амбијент фокусираности функције локалне самоуправе на социјалну функцију испред политичких интереса извршне власти?
8. Како успоставити равнотежу на релацији - растуће социјалне потребе грађана/ки - започети процес децентрализације који не прати пропорционална расподела градског буџета?

4.3. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА

У тражењу оптималног системског одговора на стратешки спорна питања социјалне заштите на општини Звездара, дефинисани су следећи стратешки правци развојасоцијалне заштите у назначеном периоду:

Стратешки правац 1

Координирана и континуирана сарадња и партнерство у пружању услуга социјалне заштите на општини Звездара

Стратешки правац 2

Повећање степена осетљивости и разумевања локалне јавности за проблеме и значај социјалне заштите на општини Звездара

Стратешки правац 3

Развој капацитета институција и организација социјалне заштите у складу са приоритетним потребама грађана/ки Звездаре

Стратешки правац 4

Развијање доступности услуга

5. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

Стратешким циљевима постављеним у овом документу дефинисане су кључне промене које је потребно остварити да би се реализовала мисија социјалне заштите на општини Звездара. Сви стратешки циљеви везани су за одређене, већ дефинисане националне стратешке правце развоја у овој области друштвеног живота, чиме се остварује директна корелација и у реализацији већ утврђених стратешких циљева у оквиру Стратегије развоја Градске општине Звездара: циљ 2 - Стварање услова за економски развој и смањење сиромаштва, циљ 3 - Унапређење квалитета живота грађана/ки, циљ 4 - Унапређење социјалне политике .

Стратешки правац 1

Координирана сарадња и партнерство у пружању услуга социјалне заштите на општини Звездара

Стратешки циљ 1

Унапређење интегративног приступа кроз координирану сарадњу и транспарентност рада свих партнера у пружању постојећих и иновативних услуга социјалне заштите

Стратешки правац 2

Повећање степена осетљивости и разумевања локалне јавности за проблеме и значај социјалне заштите на општини Звездара

Стратешки циљ 2

Унапређење информисаности локалне јавности о значају система социјалне заштите

Стратешки правац 3

Развој капацитета институција и организација социјалне заштите у складу са приоритетним потребама грађана/ки Звездаре

Стратешки циљ 3

Унапређење материјално-техничке и финансијске подршке институцијама и организацијама социјалне заштите

Стратешки циљ 4

Успостављање одрживог система трансфера знања, искуства и идеја свих пружалаца услуга од значаја за социјалну заштиту на општини Звездара као и поштовање принципа континуираног професионалног усавршавања у функцији пружања компетентних социјалних услуга

Стратешки правац 4

Развијање доступности услуга

Стратешки циљ 5

Унапређење доступности услуга социјалне заштите свим грађаним/кама, посебно рањивим осетљивим групама

6. СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ

На основу ситуационе анализе социјалних потреба и социјалне заштите на општини Звездара, као и на основу дефинисаних стратешких праваца и циљева, приоритети у периоду 2011-2015. су:

А. Побољшање социјалог положаја следећих циљних група:

- Деца и млади (без родитељског старања, из једнородитељских породица, са проблемима у друштвеном понашању, жртве насиља, занемаривања и злостављања, са сметњама у развоју)
- Старија лица (материјално угрожена, која живе сама или без породичног старања, са хроничним болестима, инвалидитетом и психички измењена, жртве насиља или занемарена)
- Особе са инвалидитетом
- Незапослени
- Једнородитељске породице
- Жртве насиља
- Интерно расељена и избегла лица
- Роми
- Породице палијативних и психијатријских болесника и друге маргинализоване групе

Б. Јачање институционалних капацитета пружалаца услуга социјалне заштите.

Увод у дефинисање приоритета кроз дијагнозу стања, препоруке и закључке

6.1. Деца и млади

Деца и млади (до 19 година старости) чине око 28% укупног броја становника општине Звездара. У току 2009. године на евиденцији Центра за социјални рад у Београду - Одељење Звездара евидентирано је 2102 корисника/ца из ове групације становништва, а што је око 32% од укупног броја корисника/ца услуга.

Проблеми и дијагноза стања

- Процес осиромашења породица посебно је изражен код оних са децом
- На основу извештаја Дома здравља Звездара након обављених систематских прегледа последњих година у сталном је порасту број деце са здравственим проблемима чији су узроци сиромаштво, лоши стамбени услови, усвојене лоше навике и нездрави стилови живота а чије последице су евидентне - пораст броја деце са проблемима у телесној тежини, деформитетима на кичми и/или стопалима, депресивним стањима, агресивношћу, имунолошким поремећајима и др.
- Млади своје слободно време проводе неструктурирано и неорганизовано због недовољног организовања афирмативних садржаја
- Непостојање доступних и бесплатних програма рада са децом и младима, прилагођених њиховим интересовањима (спорт, развијање различитих талената и вештина)
- Лака доступност и повећано конзумирање алкохола и психоактивних супстанци
- У порасту је број деце која нередовно похађају наставу, нарочито међу ромском популацијом и децом из социјално угрожених, непотпуних породица. Због нередовног похађања наставе у школској 2009/2010. години Општини су стигле пријаве за 17 ученика. Против родитеља 9 ученика покренут је прекршајни поступак, 2 ученика су се одселили у иностранство, 1 је променио општину пребивалишта, 2 ученице су навршиле 15 година, а остали ученици су, након додатног ангажовања школских психолошко-педагошких служби и Центра за социјални рад, наставили да редовно похађају наставу.
- Актуелна је пасивизација младих у смислу преузимања активне улоге у креирању и реализацији својих потреба, интересовања, активности

Закључци

Материјално осиромашење породица, борба родитеља за задовољење егзистенцијалних потреба породице доводи до запостављања духовних садржаја свих чланова- посебно младих који се налазе у животном добу формирања ставова, вредности и норми, до отуђења, слабљења функција породице и родитељских компетенција. Деца и млади су све отуђенији а оваква реалност доводи до последице- губитка социјално прихватљивих вредности код групације младих, појаве различитих облика социјално неприхватљивог понашања - насилничког и коришћења алкохола и психоактивних супстанци, нижи степен мотивације да се кроз образовање самореализују.

Постоје потребе за:

Постоје потребе за међусекторским активностима фокусираним на ову групацију које би биле територијално организоване, бесплатне и доступне деци и младима. Неопходно је утврдити модел активне партиципације младих у развијању програма намењених овој групацији становништва. Садржаји треба да буду одговор на претходно спроведене анкете у школама.

Препоруке и стратешке интервенције

- Сензибилизација локалне заједнице за проблеме деце и младих
- Развијање интерактивног дијалога са децом и младима у циљу утврђивања њихових најважнијих потреба
- Сензибилизација деце и младих за прихватање прихватљивијих модела понашања и приступа у задовољењу њихових потреба
- Креирање садржаја активног ангажмана у слободно време који су прихватљиви за децу и младе
- Подршка породици и родитељима у вршењу примарних задатака и функција
- Развијање превентивних програма фокусираних на младе, њихове потребе, интересовања и начин задовољавања. Неопходни су посебни програми у оснаживању родитеља као кључних партнера институција у решавању проблема деце и младих

Специфични циљеви и специфични задаци

- Унапређење положаја и права деце са сметњама у развоју и стварање могућности за њихово равноправно учешће у друштву (веза са стратешким циљем б)
- Мотивисати младе на усвајању здравих стилова живота и квалитетно провођења слободног времена(веза са стратешким циљем б)
- Обезбеђење континуираног система заштите деце и младих од занемаривања, злостављања, злоупотреба у складу са начелима Конвенције о дечјим првима, Породичним законом и др. и позитивним законима који регулишу ову област (веза са стратешким циљевима 1 и б)

Специфични задаци:

До краја 2011. године формирати Тим за међусекторску подршку, праћење и заштиту деце од занемаривања, злостављања и злоупотреба (Дом здравља, Центар за социјални рад, НВО) који ће водити евиденцију пријављених случаја, обезбедити психо-социјалну подршку жртвама и реализовати информативну и стручну кампању у 2012. години у основним школама на територији Звездаре

- Превенција социјално неприхватљивог понашања код деце и младих (веза са стратешким циљевима 1 и б)

Специфични задаци

До краја 2011. године отворити на територији Звездаре најмање 3 Клуба за помоћ деци са проблемима у друштвеном понашању у сарадњи са постојећим канцеларијама које функционишу при Општини Звездара

6.2. Старија лица

Проблеми и дијагноза стања

Звездара дели демографску судбину Београда на тај начин што популација стари уз све веће одсуство породичног старања за најстарије чланове/чланице породице. Од процењених 165.000 становника општине, сваки 5. је старији/а од 60 година. На одсуство породичне бриге и међугенерациске солидарности, која је све мање ресурс у дневној бризи о старима, највише утиче стил живота средњих генерација које у борби за егзистенцију раде више послова као и миграције - њихов одлазак из земље. Старија популација је све чешће препуштена себи или суседској солидарности, која је такође последњих година све мање присутна.

Према Извештају о раду за 2009. годину, на евиденцији Градског центра за социјални рад - Одељења Звездара било је 1202 корисника/ца која припадају категорији старијих лица, односно 18,2% од укупног броја корисника/ца.

Закључци

Старија лица на Звездари припадају категорији посебно рањивих групација за који постојећи систем социјалне заштите не пружа довољан ни квантитативан (обухват) ни квалитативан одговор, будући да постојећа скала сервисних услуга у систему отворене социјалне заштите.

Препоруке

Неопходно је развијати отворени модел заштите старијих лица који подразумева пружање подршке и помоћи у природном окружењу, док год капацитети старијих лица то дозвољавају. Подршка подразумева широку лепезу услуга „на точковима“ (кућна достава лекова, намирница, средстава за хигијену, дневно спремљене хране, помоћ при кретању, помоћ у свакодневним пословима одржавања хигијене у стану и одеће и др.) које ће посебно бити доступне лицима слабијег имовинског стања и без породичног старања. Неопходно је ангажовање локалне самоуправе на умрежавању и подизању капацитета свих пружалаца социјалних услуга намењених старијим лицима.

Специфични циљеви и специфични задаци

1. Унапређење социјалног и здравственог статуса старијих лица на општини (Веза са стратешким циљем 1 и 6)

Специфични задаци:

- До краја 2011. године развити бесплатан и доступан сервис теренских услуга у кућним условима за старија лица којима је помоћ неопходна у дневном функционисању
- До краја 2011. године организовати Саветовалиште за старија лица кроз едукације и радионице као подршка у квалитетном самосталном становању
- До краја 2011. године организовати програме мотивације старијих лица да се активирају у свакодневном животу, усвоје и примене принципе активног живота у сениорском добу, генерациске помоћи и самопомоћи- Програм превенције социјалне изолације старих

- До краја 2011. године са партнерима реализовати здравствено-рекреативни програм за старија лица
- До краја 2011. године у партнерству са Удружењима пензионера на општини унапредити садржаје дневних боравака и активности старијих лица

2. Побољшање положаја посебно осетљивих група старијих на општини, без породичног старања а који живе усвом природном окружењу (Веза са стратешким циљем 1 и 6)

- До краја 2012. године у партнерству са Домом здравља развити програм подршке старијим лицима са тежим физичким и психичким обољењима која живе сама (у кућним условима и покушати обезбедити простор за Дневни центар за старија лица)
- До краја 2012. године са партнерским актерима утврдити Програм помоћи, подршке и заштите старијих лица од занемаривања, злостављања и насиља

3. Развијање свести локалне заједнице о потребама и капацитетима старих особа на општини (веза стратешки циљ 2)

- До краја 2011. године реализовати континуирању кампању у информисању грађана и шире јавности о проблемима и потребама старијих Звездараца/ки са циљем скретања пажње на њихов психо-социо-економски положај али и едукације младих о потребе поштовања и солидарности у односу на најстарије суграђане/ке
- До краја 2011. године формирати функционалну групу од 5 старијих особа које ће се активно бавити заступањем потреба старих у локалној заједници али и њиховим могућностима

6.3. Особе са инвалидитетом (ОСИ)

Отварањем Канцеларије за особе са инвалидитетом општина Звездара је прекинула дискриминаторску праксу и значајно повећала капацитете у области унапређења друштвене бриге за ову категорију грађана/ки у односу на постојећи систем социјалне заштите. Особе са инвалидитетом живе и даље у високом степену социјалне изолације, етикетања, игнорисања, занемаривања, прекомерне заштите, пасивног коришћења права и наслеђеним обрасцима пасивног односа према свакодневном животу.

Према евиденцији Канцеларије, на општини Звездара живи 605 ОСИ, од којих се 234 налази на евиденцији Градског центра за социјални рад – Одељење Звездара. Од тог броја - 15 лица остварило право на МОП, 204 лица користе додатак за помоћ и негу другог лица, услугу смештаја у установу социјалне заштите је користило њих 4, услугу помоћи у кући укупно 6 корисника, бесплатног obroка – 3 корисника, услугу смештаја у прихватилиште – 1 корисница, услугу смештаја у другу породицу – 1 корисник.

Проблеми и дијагноза стања

- Непостојање јединствене базе података ОСИ

- Недовољан степен сарадње удружења ОСИ које делују на територији општине Звездара и других социјалних актера
- Недовољан степен видљивости проблема са којима се сусрећу ОСИ у свакодневном животу
- Непостојање утврђене мапе проблема ОСИ
- Потреба за персоналним асистентима, непостојање развијених програма образовања „на даљину“, недовољно развијен систем подршке/сервисних услуга у кућним условима

Закључци

Потребно је развити програме помоћи и подршке особама са инвалидитетом и њиховим породицама како би се створиле могућности да воде активнији, самосталнији и садржајнији живот. У изради ових програма неопходно је међуинституционално партнерство и активна партиципација самих корисника/ца.

Препоруке и стратешке интервенције

- Утврђивање стандарда и методологије са циљем успостављања јединствене базе података
- Коришћење постојеће базе података Канцеларије за особе са инвалидитетом општине за индивидуално праћење у пружању помоћи овим лицима као и креирању нових сервисних услуга
- Успостављање и координирање сарадње удружења особа са инвалидитетом као и социохуманитарних организација на општини Звездара
- Успостављање мреже постојећих социјалних услуга и права као и корисника/ца како би се постојећи систем рационално користио
- Развијање програма подршке ОСИ и њиховим породицама у свакодневном животу у отвореном моделу заштите (у кућним условима)
- Недовољан број стручних лица код свих социјалних актера која би се у континуитету бавила проблемима и изналажењем системских решења ОСИ
- Унапређење постојећег организованог превоза као једне од најзначајнијих социјалних услуга за ову категорију грађана/ки
- Наставак започетих активности у отклањању архитектонских баријера

Специфични циљеви и специфични задаци

1. Развијање програма подршке у основном и средњем образовању ОСИ (веза са стратешким циљевима 1 и 6)
  - До краја 2011. године формирати стручни тим који ће направити предлог овог програма
2. Повећање запослености радно активних ОСИ (веза са стратешким циљевима 1 и 6)
  - Ова област је дефинисана и операционализована ЛАПЗ за 2011. годину

3. Развијање отворених модела заштите ОСИ кроз отварање Дневних центара за особе са инвалидитетом на општини (веза са стратешким циљевима 1 и 6)
  - До краја 2011. године отворити један Дневни центар за особе са инвалидитетом на општини са дефинисаним садржајима дневног рада и активности
4. Подизање нивоа свести грађана Звездаре о потребама ОСИ
  - Реализовати до краја године медија план са медијима у Београду у циљу афирмисања позитивних примера активног живота ОСИ
  - До краја 2011. године формирати функционалну групу од 5 особа са инвалидитетом које ће се активно бавити заступањем потреба ОСИ у локалној заједници али и њиховим могућностима

6.4. Незапослени

Општина Звездара је Локалним акционим планом запошљавања за 2011. годину (са Табелом активности) који је као документ усвојен на Скупштини општине 30. 12. 2010. у целости дефинисала своју активну социјалну политику запошљавања са посебним фокусом на осетљиве- теже запошљиве групације становника/ца Звездаре. Стратешки партнер у реализацији предвиђених активности и мера је Национална служба за запошљавање - Служба Звездара.

Укупан број незапослених лица на евиденцији Службе Звездара, на дан 31. октобар 2010. године, је 8095 од тога 4718 жена.

Како је проблем запошљавања фокусиран у Локалном акционом плану запошљавања на Звездари у 2011. години, у Стратегији развоја социјалне заштите запошљавање социјално рањивих а незапослених лица неће бити посебно разматран али је важно нагласити да су ова два документа у директној корелацији по свим принципима посебне друштвене бриге и заштите ове категорије грађана/ки Звездаре.

6.5. Једнородитељске породице

Проблеми и дијагноза стања

Последњих година је присутан тренд континуираног раста броја једнородитељских породица (услед пораста броја развода као и примарно једнородитељски формираних породица). Систем социјалне заштите ће у наредном периоду, применом у пракси новог Закона о социјалној заштити, први пут системски препознати и учинити видљивом ову категорију корисника/ца. Не постоји евиденција о броју једнородитељских породица.

Закључци

Социо-економски статус ових породица је у највећем броју низак, присутан је висок степен изолације и самоизолације као и невидљивости у широј заједници као посебно угрожена социјална категорија. Поред индивидуалне помоћи и подршке, потребно је креирати и низ системских решења која ће ову категорију довести у субвенционисани статус грађана/ки.

Препоруке и стратешке интервенције

1. Потребно је информисати ширу јавност о потреби подршке овим породицама, њиховом праву на избор – живот без партнера/ке и оправданости да се дефинишу као социјално осетљива категорија
2. Развијати програме подршке родитељима и деци из оваквих породица, међувршњачке солидарности
3. Обезбедити низ субвенција (попусти у плаћању комуналних трошкова, услуга превоза, школовању деце и др.) за ову категорију

Специфични циљеви и специфични задаци

1. Унапређење социјалног и економског статуса једнородитељских породица на општини (веза са стратешким циљем 1 и 6)

Специфични задаци:

- До краја 2011. године развити бесплатан и доступан сервис теренских услуга у кућним условима за једнородитељске породицама са децом ометеном у развоју, инвалидитетом и болесном децом а којима је неопходна помоћ у дневном функционисању
- До краја 2011. године организовати Саветовалиште за једнородитељске породице кроз едукације и радионице као пут у развијање принципа помоћи и самопомоћи

2. Развијање свести локалне заједнице о постојећим предрасудама, потребама и капацитетима једнородитељских породица на општини (веза стратешки циљ 2)

- До краја 2011. године реализовати континуирању кампању у информисању грађана/ки и шире јавности о проблемима и потребама ових породица и њених чланова/ца
- До краја 2011. године формирати функционалну групу од 5 особа које ће се активно бавити заступањем потреба једнородитељских породица у локалној заједници али и њиховим могућностима

6.6. Жртве насиља

Проблеми и дијагноза стања

- Евидентиран је пораст различитих врста насиља као и тренд смањења старосне границе починиоца (породично, међувршњачко, на спортским теренима, у школама и различитим институцијама) уз напомену да је далеко већи број регистрованих од нерегистрованих случајева
- Недостатак систематског евидентирања и праћења проблема насиља на нивоу општине
- Недостатак јасних процедура на релацији Центар за социјални рад - школа - Дом здравља - Полиција, у психо-социјалном збрињавању починиоца насиља и покретања правних поступака

Закључци

Јавност је значајно сензибилисана за проблем насиља, подршка заједнице у развијању програма подршке и помоћи жртвама је значајна. Недостаје ефикасност у успостављеним процедурама и међуинституционалној сарадњи и протоку

информација. Још увек су присутне предрасуде и страх жртве да изађе из круга насиља.

Препоруке и стратешке интервенције

Постоје потребе за:

- Успостављање јединствене базе података починиоца и жртава насиља (посебно код младих) на општини Звездара
- Израда превентивних програма са циљем смањења насилничког понашања младих
- Неопходан је међусекторски приступ овој проблематици и интерактиван приступ у њиховој реализацији
- Јачањем свести о претњама које собом носи насилно понашање код младих
- Јачањем свести код младих да препознају насиље, пружање помоћи и подршке жртвама насиља као и починиоцима (због њихове ресоцијализације у циљу постизања личне промене у прихватању модела ненасилничког понашања)
- Утврђивање јасних граница и упутстава медијима на који начин треба да прате ову област социјалног живота са фокусирањем на текстове и електронске прилоге који ће фаворизовати примере успешног сузбијања насилничког понашања (без порука о неефикасности примене закона и надлежних институција)

Специфични циљеви и специфични задаци

1. Унапређење програма превенције насиља међу децом и младима

До краја 2011. године израда Програма превенције за децу предшколског, школског и младе средњешколског узраста који ће се реализовати у надлежним установама у партнерству

2. У наредном периоду наставити са континуираним медијским праћењем реализације ових програма као и свих догађаја везаних за проблем насиља код младих
3. Унапређење постојећих професионалних компетенција стручних кадрова који раде са жртвама насиља кроз систем размене података и препорука у успостављеној мрежи социјалних актера

До краја 2011. године развити програм оперативне размене информација релевантних за жртве и починиоце насиља

4. Развијање програма психо-социјалне помоћи жртвама насиља, посебно деци, женама, особама са инвалидитетом и старијим лицима
5. Развијање програма психо-социјалне помоћи починиоцима насиља/актерима насилничког понашања

6.7. Интерно расељена и избегла лица

Проблеми и дијагноза стања

Према попису Комесаријата за избеглице, који је спроведен 2010. године, на територији Звездаре живи 1631 избеглих и 4887 интерно расељених лица. Општина Звездара је у претходном периоду (од 2006. године) расељена и интерно расељена лица

(ИРЛ) препознала као посебну категорију социјално угрожених грађана за које систем није понудио адекватан одговор. У том смислу, општина је формирала Савет за управљањем миграцијама и трајна решења Повереништво за избегла и интерно расељена лица (при Одељењу за финансије и привреду) и реализовала програме за ову категорију грађана/ки - бесплатну правну помоћ, доделу пакета хране и хигијене као и поклон- пакетића за најмлађе. Значајан партнер у претходном и наредном периоду у пружању помоћи и подршке у решавању проблема избеглих и интерно расељених лица је Комесаријат за избеглице Републике Србије.

Најповољнија околност у контексту решавања проблема ових грађана/ки је повољна клима на националном и међународном плану да се њихови проблеми квалитетно и одрживо реше.

Повереништво за избегла и интерно расељена лица (при Одељењу за финансије и привреду) је у току 2010. године обављало следеће послове:

- Два пројекта за доделу помоћи у грађевинском материјалу за обезбеђивање основних услова становања избеглих и интерно расељених на територији ГО Звездара, и том приликом је додељено у првом пројекту 9, а у другом 4 пакета и 4 пакета за адаптације. Укупно 17 грантова;
- Помоћ за економско оснаживање избеглих и интерно расељених породица где је додељено 10 грантова;
- Хуманитарни пакети хране где је помоћ добило 19 најугрожених избеглих и интерно расељених породица;
- Помоћ за набавку огрева и новчана средства за набавку лекова за најугроженије избегле и интерно расељене породице. При том је помоћ за огрев добило 7 породица у висини од 14.000,00 динара (по породици), а 4 породице су добиле новчану помоћ у висини од 15.000,00 динара (по породици) за набавку лекова;
- Традиционална додела пакетића за децу избеглих и интерно расељених лица
- Донета су 108 предлога решења о укидању статуса избеглог лица по основу стицања држављанства Републике Србије
- Издавање потврда за регулисање смештаја деце у вртић, лечења, као и доказа о избегличком статусу ради остваривања неких права у државама порекла, издавање потврда за бесплатан превоз лицима са навршених седамдесет година и друго
- Давање сагласности о пресељењу, било да се ради о напуштању или о досељавању на територију општине
- Аплицирање Комесаријату за избеглице Републике Србије на име стварања и побољшања услова за становање и живот интерно расељених лица и одобравање средстава за доделу помоћи у грађевинском материјалу за обезбеђење основних услова становања интерно расељеним лицима на територији ГО Звездара.

Нема прецизних података о сиромаштву међу избеглицама и расељеним лицима (укупни приходи, стамбени, образовни, здравствени, породични и др. статуси), али постојећи подаци указују на већу стопу сиромаштва у овој популацији у односу на општу популацију у Србији. Упркос олакшаној процедури стицања држављанства, значајан број избеглица и даље истрајава у намери да задржи тај статус – то умногоме говори и о њиховој недоумици да ли је статус држављана повољнији од статуса

избеглице. Ту недоумицу делом изазива и чињеница да сви програми стамбеног збрињавања и економског осамостаљивања у Србији постављају као услов стечено држављанство или бар поднет захтев за стицање држављанства, а с друге стране признати статус избеглице пружа неку врсту сигурности и разликује их од осталих грађана у смислу истицања њихове угрожености и постојања нерешених егзистенцијалних проблема.

Закључци

Решавање статуса и социо-економског положаја ове категорије грађана/ки Звездаре у наредним годинама у складу са националним плановима биће интензивирано. За те намене су предвиђена значајна средства и у фондовима ЕУ, због тих околности је важно да се на локалном нивоу направи реална ситуациона анализа.

Препоруке и стратешке интервенције

- 1. Један правац деловања је пружање помоћи за одрживи повратак избеглих у Хрватску и Босну и Херцеговину (бошњачко-хрватска федерација) и интерно расељених лица на Косово и Метохију. То се посебно односи на добровољан и безбедан повратак на њихова пребивалишта/имовину.**
- 2. Други правац деловања односи се на пружање помоћи за локалну интеграцију избеглих и интерно расељених лица који живе на територији Града Београда, а који су одлучили да остану у Београду/Звездари. Основни циљ локалне интеграције је њихово оспособљавање за трајно самосталан живот, нарочито социјално угрожене категорије. Програми интеграције укључују и локално становништво.**

За реализацију оба правца деловања неопходна је тријажа на терену која ће резултирати израдом социјалних карти сваке избегличке породице/домаћинства и сондажа њихових личних циљева, жеља и могућности.

- 3. Паралелно треба направити мапу постојећих ресурса и партнерских могућности (Комесаријат за избеглице и НВО) којима располаже локална самоуправа са посебним фокусом на старачка домаћинства, напуштена приградска домаћинства, слободне грађевинске зоне, расположиви фондови (домаћи и инострани) који би се укрштањем учинили у првој фази компатибилни и реално примењиви за решавање једног контингента породица. Од великог значаја конституисање и функционисање Повереништва за избеглице при Општини Звездара које се бави решавањем егзистенцијалних проблема ове категорије грађана Звездаре. На територији Београда постоји неколико удружења грађана лица прогнаних са Косова и Метохије и избеглих из Хрватске и БиХ, које треба активно укључити у све активности везане за трајно збрињавање наведених категорија лица.**

Специфични циљеви и специфични задаци

- Дефинисати стварне потребе и циљеве ове групације спровођењем анкететријаже и сондаже животних планова избегличке популације и интерно расељених лица које треба реализовати на територији Звездаре. У завршној фази је израда **Локалног акционог плана за решавање егистенцијалних проблема избеглих и интерно расељених лица на Звездари** са прецизно израђеним роковима, надлежностима, одговорностима и буџетом са циљем трајног решавања статуса и егистенцијалних проблема ове категорије грађана/ки општине Звездара. У вези са тим, потребно је:
  - Обезедити јединствену базу података ове категорије грађана/ки са расположивим статусима(радни, образовни, породични, здравствени и др.)
  - Обезбедити до 2011. Тим за решавање проблема интерно расељених и избеглих лица (заједнички рад владиног и невладиног сектора)
  - До краја 2011. израда Акционог плана за 2012.

6.8. Роми/Ромкиње

Проблеми и дијагноза стања

Будући да не постоји прецизна евиденција, процена је да на територији општине Звездара живи око 1750 ромских породица са 8760 Рома/Ромкиња. Они живе у четири ромска насеља: Орловском, Батутовој, Великом Мокром Лугу и Малом Мокром Лугу, али је ова популација стамбено интегрисана на широком подручју општине.

Највећа препрека у социјализацији, интеграцији ромске популације су - предрасуде, општеприхваћени стил живота у којем нису заступљени стандарди живота у сваком грађанском друштву (обавезно поседовање основних личних докумената, обавезно основно образовање и др.), висок степен заступљености нелегалног рада, културни обрасци понашања и сл.

Евиденција корисника/ца у Градском центру за социјални рад не препознаје кориснике као припаднике националних мањина, већ искључиво према стручној процени да ли се налазе у стању социјалне потребе, тако да не постоје подаци о броју ромских породица и појединаца остварило социјална права у ГЦСР.

Закључци

Унапређење свакодневног живота и друштвеног положаја Рома мора поћи од процене шта је задати минимум који ромска популација тек треба да достигне – поседовање личних докумената, становање са комуналним стандардима и елементарном опремљеношћу стамбених јединица, редовни приходи кроз легално запошљавање, школовање деце, функционално описмењавање одраслих радно способних лица, редовна здравствена заштита и др.

Препоруке и стратешке интервенције

- Примена постојећих програма за описмењавање, школовање и обучавања за одређена занимања

- Коришћење постојеће мреже објеката основних школа на подручју Звездаре у вечерњим сатима за функционално обисмењавање одраслих и лица која су прерасла редовно основношколско образовање
- Примена програми интеграције ромске деце у друштвени живот. Овај проблем је делимично решен законском обавезом уписивања предшколаца у "нулти разред", треба се фокусирати на испуњавање ове обавезе родитеља
- Програме здравствене едукације и увођења у систем основне здравствене заштите (посебно деце, жена, старих). Посебно је важно стимулисати реализацију популационе политике која ће, посебно код млађих брачних парова, фаворизовати функционалне породице са не више од троје деце
- Развијање свести о потреби образовања и запошљавања, посебно свести о равноправном положају жена у овој популацији, а што ће имати за веома важну последицу – смањење броја малолетничких бракова и већи степен контролисаног рађања

Специфични циљеви и специфични задаци

Унапређење програма подршке у укључивање Рома/Ромкиња у прилагођене системе функционалног обисмењавања и легалном запошљавању - Применити постојеће Програме запошљавања теже запошљивих групација којој припадају и Роми/Ромкиње. Овим проблемом се бави ЛАПЗ, о коме је већ било речи.

- Наставити реализацију програма „Друга шанса“ намењеног лицима која желе да започну или наставе прекинуто школовање
- До краја 2011. године формирати Тим за подршку у запошљавању ромској популацији на Звездари (представник/ца НСЗ, НВО и ромски асистенти/асистенткиње)
- До краја 2011. године направити инфо материјал који ће Ромима/Ромкињама на Звездари бити доступан преко ромских асистената/асистенткињама и НВО
- Организовати едукације и информативне скупове на којима ће Ромима/Ромкињама бити доступне информације о свим елементима уласка у легалан свет рада

Подршка кроз програме социјализације кроз социјалну едукацију и доступност информација од значаја за свакодневни живот – право на школовање, право на рад, принципи функционисања цивилног – грађанског друштва (права и обавезе појединца, основне функције институционалног система, постојање програма намењених ромској популацији).

- Програм евиденције постојећих ромских НВО - њихово умрежавање, стварање јединствене базе података, потреба, трансфер знања и искустава, сарадња и др.
- Развијање превентивних програма фокусираних на предрасуде у односу на Роме/Ромкиње али и саме ромске популације у односу на цивилно друштво (усвајање правила живота у грађанском друштву које важи за све грађане/ке не само на Звездари)
- До краја 2011. године формирати функционалну групу од 5 особа које ће се активно бавити заступањем потреба ромске популације у локалној заједници али и њиховим могућностима - Циљ заступања је постизање промене свести код појединаца о значају активног односа према сопственом животу кроз

образовање и школовање, подизање мотивације да дају лични допринос изласка из сиромаштва, да сваки појединац има животну шансу да живи квалитетно.

6.9. Породице палијативних и психијатријских болесника/ца и друге маргинализоване групе

Проблеми и дијагноза стања

До сада пракса социјалне заштите палијативне и психијатријске болеснике/це који су у хроничној и/или завршној фази своје болести није третирали као кориснике/це социјалне заштите али ни здравствена заштита није пронашла модел услуге помоћи и подршке која је од егзистенцијалног значаја за ову категорију грађана/ки и њихових породица. У складу са реформом социјалне заштите, отвара се простор да и ова лица остваре право да буду издвојена као посебна категорија која то и јесте имајући у виду сложеност и специфичност њиховим проблема с једне, као и непостојеће капацитета за хоспитализацију палијативних и психијатријских болесника/ца.

Закључци

Не постоји евиденција ове категорије корисника/ца о којима искључиво брине породица као ни лица која живе без породичног старања. До сада је „сива зона“ социјалне заштите остварила највећи обухват ових пацијената. Будући да се ради о дуготрајним и скупим услугама које у социјалној заштити не постоје, а у „сивој зони“ се реализују без икаквог надзора, па самим тим нису ни стандардизоване, имајући у виду околности рестриктивног буџета, потребно је у овом контексту креирати социјалне услуге које ће бити и остварљиве.

Препоруке и стратешке интервенције

Развијати програме подршке који ће овим пацијентима/кињама, док медицински разлози као и објективни капацити породице то дозвољавају, продужити боравак у природном окружењу. У складу са тим, на располагању је примена модела услуга који је у другим системима социјалне заштите дао позитивна искуства. Реч је о примени принципа помоћи и самопомоћи где су главни актери породице које су прошле кроз искуство дуготрајне бриге за болесне чланове/це породица и НВО које имају искуство у организовању волонтерског рада.

Специфични циљеви и специфични задаци

1. Унапређење социјалног и здравственог статуса палијативних и психијатријских пацијената/киња на општини Звездара кроз Програм пружања психо-социјалне помоћи и подршке појединцима и породицама

- До краја 2011. године партнерству са Домом здравља Звездара и НВО направити базу података ових корисника/ца и њихових породица
- До краја 2011. године направити потенцијалну мрежу сарадника/ца који би од јануара 2012. године реализовали палијативне и психијатријске болеснике/це

6.10. Јачање институционалних капацитета пружалаца услуга социјалне заштите

1.Развијати и прилагођавати капацитете пружалаца социјалних услуга за потребе унапређења постојећег система социјалне заштите на општини засноване на реформи социјалне заштите, Стратегији за смањење сиромаштва и другим комплементарним стратегијама

1.1.Оснаживати социјалну компоненту општине као окосницу креирања социјалних услуга и активног дела социјалне инфраструктуре

1.1.1 У општини одредити особу у чијем опису је радни задатак и подршка процесу имплементације Стратегије

- Обезбедити континуирано и активно учешће свих социјалних актера у Одбору у спровођењу и праћењу мера
- Јачати капацитете савета
- Упознати чланове/социјане актере са концепцијом реформе социјалне заштите и релевантним стратегијама

1.1. Утврђивање расположивих социјалних актера у цивилном сектору

1.2. Утврђивање расположивих социјалних актера у приватном сектору

1.3. Обезбедити рационално коришћење постојећих општинских капацитета

1.2.1. Утврдити базу расположивих знања, вештина и капацитета којима располажу социјални актери на општини

1.2.2. Социјални актери на општини размењују знања, вештине и расположиве капацитете комплементарне са конкретном проблематиком

1.4. Унапредити материјално-техничке и организационе ресурсе свих пружалаца услуга

1.5.1. Материјално-технички и организациони ресурси подршка су ефикасном систему социјалне заштите

1.5.2. Планирати потребне материјално-техничке и организационе ресурсе

1.5.3. Редифинисати и спровести унутрашњу реорганизацију посла

1.5.4. Умрежавати капацитете партнерских организација да би се постигао најквалитетнији и најрационалнији одговор на потребе корисника/ца, обезбедио континуитет услуга и програма и посебно рационално користили локални ресурси

1.5.5. Утврдити оптималан модел партиципације корисника/ца у економској цени услуге у складу са његовим социо-економским статусом у циљу њене одрживости и повећања постојећег обухвата корисника/ца.

7. СТРУКТУРА И АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ СТРАТЕГИЈЕ

Савет за интегралну социјалну политику представља **управљачку структуру** за примену овог документа. Као основни део свог рада Савет ће утврдити План управљања применом Стратегије развоја социјалне заштите Општине Звездара. У том смислу, Савет има следеће задатке и одговорности:

- У потпуности одговара за вођење активности које су дефинисане овом Стратегијом као и усаглашеност са Стратегијом

- Именује тим за управљање пројектом имплементације Стратегијом а који се састоји од три представника/це Општине, и то: начелник/ца Одељења за информатику и развој, стручног сарадника/це за финансијско-материјално управљање спровођења Стратегије и председник/ца Савета за интегралну социјалну политику Општине Звездара
- Обезбеђује прилив информација и битних података у јединствену базу од стране свих социјалних актера од значаја за реализацију Стратегије
- Организује стручне скупове, јавне трибине и расправе са стручњацима/њама и грађанима Звездаре
- Обезбеђује простор, канцеларијску опему и текуће неопходне материјалне потребе (канцеларијски материјал)
- Одржава комуникацију са јавношћу и доносиоцима одлука.

Сваки партнер, као носилац активности, ће- поштујући принцип јавности у раду и доступности информација, водити утврђену евиденцију и документацију и организовати годишње презентације уз пратеће писане извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцену успешности рада.

7.1 Оперативна структура за примену Стратегије чине институције, организације и тимови/радне групе формиране у циљу непосредне реализације овог документа и то са следећим задацима и одговорностима:

- Реализација активности из Стратегије по утврђеним приоритетима Стратегије
- Непосредна комуникација са корисницима/цама социјалних услуга
- Достављање шестомесечних и годишњих извештаја координатору/ки (председнику/ци) Савета за интегралну социјалну заштиту Општине Звездара
- Присуствовање обукама у оквиру унапређења стручности и компетенција за спровођење задатака Стратегије
- Анализа постигнућа и предлози нових активности за наредни период
- Континуирана двосмерна комуникација са представницима/цама управљачке структуре

План комуникације између управљачке и оперативне структуре уредиће периодичку и начине размене информација и предузимања неопходних акција и интервенција. Предлоге акционих планова за наредни период (буџетску годину) припремаће Савет за интегралну социјалну политику Општине Звездара а које ће усвајати Скупштина општине, а што је предвиђено Пословником о раду Савета.

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Стратегије и доношење евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности.

8. ПРАЋЕЊЕ ПРИМЕНЕ СТРАТЕГИЈЕ И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ

Тим задужен за праћење и оцену успешности

Савет ће формирати посебан тим задужен за праћење, оцењивање успешности и извештавање о примени Стратегије. Тим ће чинити представници/це Савета, социјалних актера и организација који се баве непосредном социјалном заштитом,

имају искуство у стратешком планирању, праћењу и оцењивању успешности социјалних програма.

Најважнији индикатори за праћење и оцењивање успешности примене Стратегије развоја социјалне заштите су:

- Број новоуспостављених социјалних услуга
- Виши степен информисаности грађана/ки о новоуспостављеним социјалним услугама
- Обухват корисника/ца услугама социјалне заштите
- Структура корисника/ца услуга
- Степен задовољства корисника/ца услуга
- Број укључених пржалаца социјалних услуга
- Обим финансијских средстава издвојених за социјалну заштиту
- Структура извора финансирања социјалне заштите (буџет општине, фондови домаћи и инострани, донатори и др.)

8.1 Тим за мониторинг

Задужен је за праћење пројеката које финансира локална самоуправа из свог буџета. Овај тим чине два представника/це Општине (стручни сарадник/ца буџета и стручни сарадник/ца који се бави социјалном заштитом) и представник/ца Градског центра за социјални рад. Тим за мониторинг доставља најмање тромесечне/шестомесечне извештаје председнику Општине, Одељењу за буџет и Савету за интегралну социјалну политику Општине Звездара.

8.1. Тим за евалуацију

Задужен је да прати и оцењује активности и резултате пројеката током реализације и тромесечно извештава Савет за интегралну социјалну политику Општине Звездара. Овај тим чине представник/ца Тима за мониторинг, два представника/це општине (једно лице које је укључено у процену оправданости финансирања пројектних активности удуржења грађана и организација и стручно лице које се бави пројектним активностима за област социјалне заштите).

Извештаји Тима за евалуацију достављају се председнику Општине и Савету за интегралну социјалну политику и они представљају полазне основе за креирање нових активности и социјалних услуга на општини и посебно формулисање приоритетних пројектних задатака за следећи јавни позив за финансирање пројеката цивилног сектора као и основ за ревизију стратешких планова будући да ће показати ефикасност постављених социјалних услуга.

9. РЕСУРСИ

Као већ постојећи капацитети који су у директној корелацији са имплементацијом Стратегије развоја социјалне заштите Општине Звездара су канцеларије за пружање помоћи посебно рањивим социјалним групама становништва. У оквиру Градске општине Звездара, на иницијативу комисија које је формирао председник ГО и на основу Статута ГО, у пружању помоћи и подршке социјално осетљивим групама грађана/ки активне су следеће канцеларије:

- Канцеларија за заштиту права националних мањина и етничких група
- Канцеларија за бесплатне правне савете и психосоцијалну помоћ жртвама породичног насиља
- Комисија за родну равноправност
- Комисија за безбедност заједнице
- Саветовалиште за превенцију наркоманије
- Канцеларија за помоћ особама са инвалидитетом
- Канцеларија за интерно расељена и избегла лица, са простора бивше Југославије
- Канцеларија за младе
- Канцеларија за подршку организацијама цивилног друштва (ОЦД)

Start up центар Звездаре - канцеларија Општег удружења предузетника Звездаре које, између осталог, пружа незапосленим лицима на општини Звездара едукацију за самостално вођење приватног посла, информације о расположивим програмима обуке и конкурсима за финансијску подршку и др.

У Буџету Градске општине Звездара за 2011. годину планирана су укупна средства у износу од 20.770.000,00 динара за област социјалне заштите, од тога за рад социохуманитарних организација тј. унапређење социјалне заштите, планирано је 4.170.000,00 динара. Осим буџетских средстава планирано је да се средства обезбеде и путем донација као и аплицирањем са пројектима из области социјалне заштите код домаћих и иностраних фондова по јавним позивима у партнерству са другим општинама, приватним или цивилним сектором. До краја 2011. године, поштујући принцип приоритета и околности рестриктивног буџета, Савет ће Скупштини општине предложити акционе планове за наредну годину за све наведене категорије корисника/ца.

10. МЕДИЈА ПЛАН - ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ

Служба за информисање Општине располаже знањем и професионализмом који је чини значајним партнером у представљању грађанима/кама и широј јавности свих активности, догађаја и елемената ове Стратегије према роковима који ће периодично бити достављани од стране Савета, опетаривног и управљачког тима. Ресурси ове Службе у смислу добре и професионалне сарадње са свим значајним медијима на територији целог града биће у функцији благовременог и квалитетног обавештавања и корисника и шире јавности у свим фазама реализације Стратегије. То се односи на извештавање, праћење, спровођење кампања, подизања нивоа свести грађана/ки и сл.

ПРИЛОЗИ:

- СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ГО ЗВЕЗДАРА - налази се на сајту Општине
- ЛАПЗ - усвојен на седници Скупштини општине Звездара 30. 12. 2010.
- РЕШЕЊЕ о оснивању Савета за интегралну социјалну заштиту Општине Звездара
- РЕШЕЊЕ о оснивању Волонтерског сервиса Звездаре од 14. 02. 2011.